

КРЕДИТНА ПІДТРИМКА МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ПОДОЛАННЯ КРИЗОВИХ ЯВИЩ В ЕКОНОМІЦІ

Особливості економічного розвитку України за останні два роки характеризуються наростанням кризових явищ у всіх секторах господарства, особливо у банківській системі, для якої особливості ведення бізнесу супроводжуються такими негативними моментами, як відтік депозитів унаслідок недовіри до національної валюти, збільшення загального обсягу збитків, різке погіршення якості кредитного портфеля і зростання невиклат за наданими кредитами, оголошення значного числа банків неплатоспроможними (64 банки за 2014-2015 рр.). Усе це нарівні із загальним станом рецесії вітчизняного виробництва, більш як триразовою девальвацією національної валюти та невисокою інвестиційною активністю самим негативним чином позначається на функціонуванні в Україні малого і середнього бізнесу, активний розвиток якого слід вважати необхідною умовою подолання кризових явищ в економіці

Саме малими та середніми підприємствами створюється більша частина валового внутрішнього продукту в країнах із розвинутими ринковими відносинами, а такі переваги малого бізнесу як мобільність, здатність швидкого пристосування до змін споживчого попиту, гнучкість, раціональна організаційна структура, оперативність в освоєнні випуску нової продукції малими партіями, невисокі експлуатаційні витрати свідчать про їхній високий потенціал у реалізації можливостей подолання наслідків економічної кризи та забезпеченні зайнятості працездатної частини населення і сприянні виробничому зростанню.

Однак без активної кредитної підтримки банківським сектором бізнес-проектів у різних сферах національного господарства перспективи швидкого подолання рецесії видаються малоімовірними. Потрібно відзначити, що проблеми нарощування взаємодії банків із підприємствами малого і середнього бізнесу у сфері кредитних відносин мають двосторонній характер, що обумовлено глибиною кризових явищ як у банківському, так і у реальному секторі економіки

З одного боку, якщо банками розглядаються можливості формування кредитного портфеля в частині вкладення коштів у підприємства малого і середнього бізнесу, то враховується те, що має місце порівняно невисока інвестиційна привабливість з точки зору порівняно швидкого отримання прийнятного рівня доходу одночасно із високим рівнем ризику для банків у процесі кредитування реального сектора, що пов'язано як із нерозвинутістю внутрішніх ринків, так і нерациональною податковою політикою щодо підприємств. У свою чергу, дані обставини визначають вкрай обережну кредитну політику банків у процесі прийняття рішень щодо підтримки потенційних позичальників у сфері малого і середнього бізнесу, змушуючи орієнтуватись на низькоризикові вкладення у державні боргові зобов'язання і депозитні сертифікати Національного банку України.

А з другого боку, для малого і середнього бізнесу, в свою чергу, неприйнятними є умови кредитування, котрі висуваються самими банківськими установами, зокрема, в частині непомірно високих процентних ставок, виплати за якими не може покрити граничний рівень

рентабельності підприємств, застави високоліквідного майна, що не завжди спроможні надати малі підприємства, досить короткі строки, на які можуть надаватися кредити, однак які не дозволяють реалізовувати ті чи інші бізнес-проекти у повному обсязі.

Очевидно, що комплексність проблеми визначає складність її розв'язання виключно на мікроекономічному рівні. Тому напрями активізації кредитної підтримки банківським сектором підприємств малого і середнього бізнесу мали б бути реалізовані передусім на загальнодержавному рівні. По-перше, йдеться насамперед про докорінний перегляд процентної політики НБУ, котра має бути спрямована на лібералізацію ставок грошового ринку та напрацювання ефективних компенсаційних механізмів для тих комерційних банків, які несуть витрати із кредитного забезпечення підприємств малого і середнього бізнесу. По-друге, слід розглянути можливість внесення необхідних змін до встановленого Національним банком України порядку формування резервів на відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків з метою стимулювання активізації кредитної діяльності банківських установ щодо підприємств малого і середнього бізнесу. По-третє, важливим напрямом активізації банківського кредитування підприємств малого і середнього бізнесу може бути створення гнучкої системи гарантій, яка відкрила б можливості кредитування банками даного сектора економіки за умови необхідного гарантування, джерелами якого можуть бути кошти спеціалізованих фондів підтримки малого підприємництва, а також державних та муніципальних органів влади для тих малих і середніх підприємств, які працюють у соціально значущих галузях економіки, беруть участь у виконанні державних замовлень, виконують заходи в рамках регіональних програм соціально-економічного розвитку територій.

Тільки за обставин всебічної підтримки банківського сектора у процесі реалізації відповідних кредитних програм можна вести мову про дієвість заходів щодо активізації кредитування малого і середнього бізнесу в нашій країні та появу перспектив подолання негативних тенденцій економічного розвитку останніх років.